Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (viies koda)

13. juuli 2017*

Siseturg – EUIPO otsus, millega jäeti rahuldamata kutseliste esindajate nimekirja kandmise taotlus – Liidus tegevuskoha olemasolu tingimus – Määruse (EÜ) nr 207/2009 artikli 93 lõike 2 punkt b – Teenuste osutamise vabadus – EMP lepingu artikkel 36 – Kooskõlaline tõlgendamine

Kohtuasjas T-527/14,

Paul Rosenich, elukoht Triesenberg (Liechtenstein), esindajad: advokaadid A. von Mühlendahl ja C. Eckhartt,

hageja,

versus

Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet (EUIPO), esindaja: G. Schneider, hiljem D. Walicka,

kostja,

mille ese on hagi EUIPO neljanda apellatsioonikoja 29. aprilli 2014. aasta otsuse (asi R 2063/2012-4) peale, mis käsitleb EUIPO keeldumist kanda hageja nõukogu 26. veebruari 2009. aasta määruse (EÜ) nr 207/2009 Euroopa Liidu kaubamärgi kohta (ELT 2009, L 78, lk 1) artiklis 93 nimetatud kutseliste esindajate nimekirja,

ÜLDKOHUS (viies koda),

koosseisus: koja president A. Dittrich, kohtunikud J. Schwarcz (ettekandja) ja V. Tomljenović,

kohtusekretär: ametnik A. Lamote,

arvestades hagiavaldust, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 15. juulil 2014,

arvestades vastust, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 19. detsembril 2014,

arvestades repliiki, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 10. märtsil 2015,

arvestades vasturepliiki, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 11. mail 2015,

arvestades 14. jaanuari 2016 toimunud kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: saksa.

otsuse

Õiguslik raamistik

EMP leping

1 Euroopa Majanduspiirkonna lepingu (EMP), mis jõustus Liechtensteini osas 1. mail 1995 EMP nõukogu 10. märtsi 1995. aasta otsusega nr 1/95 [EMP lepingu] jõustumise kohta Liechtensteini Vürstiriigi suhtes, (EÜT 1995, L 86, lk 58) artiklis 1 on sätestatud:

„Käesoleva assotsieerumislepingu eesmärk on lepinguosaliste vaheliste kaubandus- ja majandussuhete püsiv ja tasakaalustatud tugevdamine võrdsetes konkurentsitingimustes ja ühesuguste eeskirjade järgimine, et luua ühtne Euroopa Majanduspiirkond, edaspidi *EMP*.“

2 EMP lepingu artiklis 2 on märgitud:

„Käesolevas lepingus kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) mõiste *leping* tähendab põhilepingut, selle protokolle ja lisasid, samuti neis nimetatud dokumente;

[…]“

3 EMP lepingu tõlgendamise kohta näeb artikkel 6 ette ühtse tõlgendamise põhimõtte järgmises sõnastuses:

„Ilma et see piiraks kohtupraktika edasist arengut, käsitletakse käesoleva lepingu sätteid, niivõrd kui nende sisu langeb kokku Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu ja Euroopa Söe- ja Teraseühenduse asutamislepingu vastavate eeskirjadega ja nende kahe lepingu kohaldamiseks vastuvõetud õigusaktidega, lepingu rakendamisel ja kohaldamisel vastavalt Euroopa Ühenduste Kohtu asjakohastele otsustele, mis on tehtud enne käesoleva lepingu allakirjutamise kuupäeva.“

4 EMP lepingu artikli 7 kohaselt:

„Käesoleva lepingu lisades või EMP Ühiskomitee otsustes nimetatud dokumendid on lepinguosalistele kohustuslikud ja peavad kuuluma nende siseriiklikku õiguskorda järgmiselt:

a) EMÜ määrusele vastav õigusakt tuleb sellisena üle võtta lepinguosaliste siseriiklikku õiguskorda; […]“

5 EMP lepingu artikli 36 lõikes 1, mis käsitleb teenuste osutamise vabadust, on esitatud:

„Käesoleva lepingu raames ei seata mingeid piiranguid lepinguosaliste territooriumil teenuste osutamise vabadusele nende [Euroopa Liidu] liikmesriikide või EFTA [Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon] riikide kodanike puhul, kelle asukoht ei ole selles [liidu] liikmesriigis või EFTA riigis kus asub isik, kellele teenused on mõeldud.“

6 EMP lepingu artikli 65 lõikes 2 on märgitud:

„Protokollis nr 28 ja XVII lisas on esitatud intellektuaal-, tööstus- ja kaubandusomandit käsitlevad erisätted ja erikord, mida kohaldatakse kõikide toodete ja teenuste suhtes, kui ei ole sätestatud teisiti.“

7 EMP lepingu protokollis nr 1 horisontaalsete kohanduste kohta on ette nähtud:

„Lepingu lisades nimetatud õigusaktide sätteid kohaldatakse vastavalt lepingule ja käesolevale protokollile, kui vastavas lisas ei ole ette nähtud teisiti. Konkreetsed kohandused, mis üksikutesse õigusaktidesse tuleb teha, on sätestatud lisas, kus asjaomast õigusakti on nimetatud.

[…]

8. Viited territooriumile Kui kõnealustes õigusaktides on viidatud „ühenduse“ või „ühisturu“ territooriumile, mõistetakse neid viiteid käesolevas lepingus viidetena lepingu artiklis 126 määratletud lepinguosaliste territooriumile.“

8 EMP lepingu XVII lisas on märgitud, et kui selles lisas nimetatud õigusaktid sisaldavad mõisteid või viitavad menetlustele, mis on omased Euroopa Liidu õiguskorrale, kohaldatakse protokolli nr 1 horisontaalsete kohanduste kohta, kui nimetatud lisas ei ole sätestatud teisiti. Sellisena ei mainita selles lisas ei nõukogu 26. veebruari 2009. aasta määrust (EÜ) nr 207/2009 Euroopa Liidu kaubamärgi kohta (ELT 2009, L 78, lk 1) ega ole ka kordagi mainitud nõukogu 20. detsembri 1993. aasta määrust (EÜ) nr 40/94 Euroopa Liidu kaubamärgi kohta (EÜT 1994, L 11, lk 1), mis tunnistati kehtetuks ja asendati määrusega nr 207/2009.

Määrus nr 207/2009

9 Määruse nr 207/2009 artikli 93 lõigetes 1–3 (põhikohtuasja asjaolude toimumise ajal kehtinud redaktsioonis) on sätestatud:

„1. Füüsilisi ja juriidilisi isikuid võib ametis esindada üksnes:

[…]

b) kutseline esindaja, kelle nimi on kantud nimekirja, mida sel otstarbel peab amet.

[…]

2. Kutseliste esindajate nimekirja võib kanda kõik füüsilised isikud, kes vastavad järgmistele tingimustele:

a) ta on liikmesriigi kodanik;

b) tema tegevuskoht või töökoht asub ühenduses;

c) tal peab olema õigus esindada liikmesriigi tööstusomandi õiguskaitse keskametis kaubamärki käsitlevates küsimustes füüsilisi ja juriidilisi isikuid.

3. Nimekirja kantakse taotluse alusel, millele on lisatud asjaomase liikmesriigi tööstusomandi õiguskaitse keskameti tõend selle kohta, et lõikes 2 sätestatud tingimused on täidetud.“

10 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2015. aasta määruse (EL) 2015/2424, millega muudetakse nõukogu määrust nr 207/2009 ühenduse kaubamärgi kohta ja komisjoni määrust (EÜ) nr 2868/95 (millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 40/94 ühenduse kaubamärgi kohta) ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni määrus (EÜ) nr 2869/95 siseturu harmoneerimisametile makstavate

lõivude kohta (kaubamärgid ja tööstusdisainilahendused), (ELT 2015, L 341, lk 21) artikli 1 punktiga 87 asendati määruse nr 207/2009 artikli 93 lõige 2 järgmiste sätetega, mis viitavad nüüd EMP territooriumile:

„Kutseliste esindajate nimekirja võib kanda iga füüsilise isiku, kes vastab järgmistele tingimustele:

a) ta on [EMP] liikmesriigi kodanik;

b) tema tegevuskoht või töökoht asub [EMPs];

c) tal on õigus esindada Beneluxi intellektuaalomandi büroos või [EMP] liikmesriigi tööstusomandi õiguskaitse keskametis kaubamärki käsitlevates küsimustes füüsilisi ja juriidilisi isikuid.“

11 Määruse 2015/2424 artikli 4 kohaselt jõustuvad need muudatused 23. märtsil 2016.

Vaidluse taust

12 Hageja, Austria kodanik Paul Rosenich, Österreichisches Patentamtis (Austria patendiamet) registreeritud kutseline esindaja, peab oma tegevuskohas, mis asub Liechtensteinis, patendivoliniku bürood.

13 Hageja esitas määruse nr 207/2009 artikli 93 lõike 2 alusel 17. jaanuaril 2011 Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti (EUIPO) kutseliste esindajate nimekirja kandmise taotluse.

14 EUIPO põhitegevuse toetamise osakonna direktor, kes täidab kaubamärkide ja tööstusdisainilahenduste haldus- ja õigusosakonna liikme ülesandeid, jättis 7. septembri 2012. aasta otsusega nimetatud taotluse rahuldamata põhjendusel, et hageja puhul ei ole täidetud määruse nr 207/2009 artikli 93 lõike 2 punktis b esitatud liidus tegevuskoha olemasolu tingimus.

15 Hageja esitas 7. novembril 2012 selle otsuse peale kaebuse.

16 Neljas apellatsioonikoda jättis 29. aprilli 2014. aasta otsusega (edaspidi „vaidlustatud otsus“) selle kaebuse rahuldamata.

17 Selles ei nõustunud apellatsioonikoda esiteks hageja seisukohaga, et määruse nr 207/2009 artikli 93 alusel on kõigil isikutel, kellel on õigus esindada oma kliente riiklikus ametis, sisuliselt ka õigus seda teha EUIPOs, kuna „[l]uba esindada riiklikus ametis kujutab endast pidepunkti mõistmaks, milline [määruse nr 207/2009] artikli 93 lõike 2 [punktis] c esitatud eeskiri kohaldub“.

18 Teiseks leidis apellatsioonikoda, et EMP lepinguga ei saa põhjendada argumenti, et geograafiline viide liidule tuleks asendada geograafilise viitega EMP riigile, kuna määrust nr 207/2009 ei ole selle lepingu XVII lisas nimetatud, mis tähendab muu hulgas seda, et hageja suhtes ei ole kohaldatav kõnealuse lepingu protokoll nr 1 horisontaalsete kohanduste kohta. Ta täpsustas, et kuigi lepingu XVII lisas on viidatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2008. aasta direktiivile 2008/95/EÜ kaubamärke käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT 2008, L 299, lk 25), siis on seda tehtud üksnes selleks, et asendada liidu tasandil „kaubamärgiõiguste lõppemise põhimõtte“ puhul viide liidus turuleviimisele viitega EMP riigis turuleviimisele. See säte mõjutab apellatsioonikoja väitel määruse nr 207/2009 artiklit 13. Seoses EMP lepingu protokolliga nr 28 leiab ta, et ka see ei sisalda käesolevas asjas asjakohaseid sätteid.

19 Kolmandaks toob apellatsioonikoda EMP õiguses ette nähtud teenuste osutamise vabadust puudutavate eeskirjade kohaldamise kohta esile, et vaidlusalune säte ei piira teenuste osutamist, kuna liidus asutatud klientidele hageja poolt Liechtensteinis tasu eest osutatavat nõustamist määruse nr 207/2009

artikkel 93 ei mõjuta. Seega ei ole tema arvates hagejale pandud mingeid muid piiranguid patendivoliniku kutsetegevusega tegelemiseks, kui ta ise endale on seadnud. Apellatsioonikoda rõhutas selles osas, et EMP lepingu artikkel 36 viitab EMP lepingu IX-XI lisades nimetatud teenuste osutamise vabadust reguleerivatele erisätetele, milles ei ole mainitud esindusõigust.

20 Apellatsioonikoja arvates on määruse nr 207/2009 artiklite 92 ja 93 eesmärk tagada, et EUIPOs registreeritud esindajatel on teatud pädevus ja et EUIPO suhtleb üksnes menetlusosaliste või esindajatega, kelle aadress on liidus.

21 Neljandaks ei ole käesoleval juhul väidetavalt asjakohane EMP lepingu artikkel 4, mis keelab kodakondsuse alusel diskrimineerimise, kuna hageja on liidu kodanik ja see ei olnud nimekirja kandmisest keeldumise alus.

22 Apellatsioonikoda märkis ka, et Liechtensteini õigus ei taga esindusõiguse valdkonnas vastastikkust, vaid selles on ette nähtud, et Amt für Volkswirtschaftis (intellektuaalomandiamet, Liechtenstein) registreeritud kaubamärgi välismaalasest omanik peab volitama oma esindajaks Liechtensteini advokaadi või patendivoliniku.

23 Viiendaks ja viimaseks tõi apellatsioonikoda esile, et EUIPO ei saanud jätta kohaldamata määruse nr 207/2009 sätet põhjusel, et see ei ole kooskõlas õigusnormihierarhias kõrgemal tasandil asuva õigusnormiga. Seda saab teha üksnes Euroopa Kohus. Samuti saaks õigusnormi hierarhias kõrgemal tasandil asuvate õigusnormide tähendust ja eesmärki tõlgendada üksnes juhul, kui määruse nr 207/2009 artikli 93 lõike 2 punkt c oleks sõnastatud selgelt ja ühemõtteliselt.

Menetlus ja poolte nõuded

24 Hageja esitas hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 15. juulil 2014.

25 Hageja palub Üldkohtul:

– tühistada vaidlustatud otsus;

– tühistada EUIPO põhitegevuse toetamise osakonna direktori 7. septembri 2012. aasta otsus;

– mõista kohtukulud, sealhulgas apellatsioonikoja menetluses kantud kulud, välja EUIPO-lt.

26 EUIPO palub Üldkohtul:

– jätta hagi rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja hagejalt.

27 Üldkohus (viies koda) palus 20. novembril 2015 EUIPO-l esitada teatud dokumendid, mis selgitavad esiteks määruste nr 40/94 ja nr 207/2009 ning EMP lepingu vahelist suhet ja teiseks ELi kaubamärgi valdkonna kutseliste esindajate staatust. EUIPO vastas 7. detsembri 2015. aasta kirjaga. Hageja esitas 22. detsembri 2015. aasta kirjas seisukoha selle vastuse kohta.

28 Ettekandja-kohtuniku ettepanekul otsustas Üldkohus avada menetluse suulise osa. Poolte kohtukõned ja Üldkohtu küsimustele antud vastused kuulati ära 14. jaanuari 2016. aasta kohtuistungil.

29 Võttes arvesse määruse nr 207/2009 artikli 93 lõike 2 punkti b muudatust (vt eespool punktid 10 ja 11), märkisid pooled kohtuistungil, et hagi ese langeks ära, kui hageja oleks olnud pärast määruse 2015/2424 jõustumist kantud asjaomasesse kutseliste esindajate nimekirja.

30 Seetõttu ei lõpetanud Üldkohus kohtuistungil menetluse suulist osa ja palus, et pooled enne 15. aprilli 2016 talle teataksid, kas hageja oli tõepoolest sellesse nimekirja kantud.

31 Hageja ja EUIPO teatasid 14. ja 15. aprilli 2016. aasta kirjades, et hagejat ei ole veel kutseliste esindajate nimekirja kantud ja et nad teavitavad Üldkohut nimekirja kandmise menetluse võimalikust lõpetamisest.

32 EUIPO teatas 16. juuni 2016. aasta kirjaga Üldkohtule, et ta oli teist korda nõudnud hagejalt äsjase tõendi esitamist vastavalt määruse nr 207/2009 artikli 93 lõikele 3 ja teavitanud teda sellest, et selle dokumendi esitamata jätmise korral ei ole võimalik teda kanda kutseliste esindajate nimekirja.

33 Üldkohus määras hagejale 24. augustini 2016 ulatunud tähtaja selle kirja kohta seisukohtade esitamiseks.

34 Hageja teatas 24. augusti 2016. aasta kirjas Üldkohtule, et teda ei ole veel kõnealusesse nimekirja kantud. Ta esitas Üldkohtule ka oma kirjavahetuse EUIPOga.

35 Võttes arvesse asjaolu, et hagejat ei ole kutseliste esindajate nimekirja kantud ja asudes seisukohale, et pooltevahelisele vaidlusele lahenduse leidmine ei ole tõenäoline, lõpetas Üldkohus 6. septembril 2016 menetluse suulise osa.

Õiguslik käsitlus

36 Hageja põhjendab oma hagi üheainsa väitega, mille kohaselt on rikutud määruse nr 207/2009 artiklit 93, mida tema arvates tuleks tõlgendada lähtudes teenuste osutamise vabadusest, mis EMPs on tagatud EMP lepinguga.

37 Hageja väidab, et EMP lepingu eesmärk on muu hulgas võimalikult täiel määral ellu viia teenuste osutamise vabadust, mida peaks kohtupraktika kohaselt (vt kohtuotsused, 1.4.2004, Bellio F.lli, C-286/02, EU:C:2004:212, punktid 34 ja 35 ning seal viidatud kohtupraktika, ja 28.10.2010, Établissements Rimbaud, C-72/09, EU:C:2010:645, punkt 20 ning seal viidatud kohtupraktika) tõlgendatama ja kohaldatama samamoodi kui liidus liikmesriikide vahel tagatud teenuste osutamise vabadust. Euroopa Kohus on aga liikmesriikidevaheliste suhete puhul otsustanud, et asjaolu, et patendivolinikult, kes on registreeritud ja tegevusloa saanud mõnes muus liikmesriigis ning kes soovib teenuseid osutada, nõutakse elama asumist või püsiva tegevuskoha omamist vastuvõtvas liikmesriigis, kujutab endast teenuste osutamise vabaduse piiramist, mis läheb kaugemale sellest, mis on vajalik selliste eesmärkide saavutamiseks nagu vastuvõtvas liikmesriigis registreeritud patenti puudutava vaidluse puhul territoriaalselt pädeva kohtu kindlakstegemine ja menetluse nõuetekohase läbiviimise tagamine (kohtuotsused, 13.2.2003, komisjon *vs.* Itaalia, C-131/01, EU:C:2003:96, punktid 42–45, ja 11.6.2009, komisjon *vs.* Austria, C-564/07, ei avaldata, EU:C:2009:364, punktid 47–53). Seega tooks teenuste osutamise vabadus, mis on tagatud EMP lepinguga ja mis on mõeldud individuaalselt ja otseselt kohalduvana, endaga kaasa kas selle, et tõhusad ei oleks EMP lepingu osaliste heakskiidetud sätted, mis seovad kutsealal tegutsemise vabaduse tingimuseks elu- või asukoha omamise liidus, või siis tuleks neid tõlgendada nii, et tegevuskohast EMP riigis piisab.

38 EMP lepingust tulenevad kohustused ei seo mitte üksnes liidu liikmesriike, vaid ka liitu ennast, kelle institutsioonid ja organid on vastutavad otseselt selle lepinguga antud selliste põhivabaduste nagu teenuste osutamise vabadus tagamise eest.

39 Hageja väidab, et seda järeldust ei sea kahtluse alla asjaolu, et määrust nr 207/2009 ei ole otsesõnu nimetatud EMP lepingu meetmete hulgas ning eelkõige protokollis nr 28 ega XVII lisas. EMP lepingu protokolli nr 28 artikli 1 lõikega 2, mille kohaselt peavad lepinguosalised järgima teenuste osutamise

vabaduse põhimõtteid, oleks vastuolus liidus tegevuskoha omamise nõue. Lisaks on üldiselt tunnustatud, et esmakordne registreerimine ühes EMP riigis toob kaasa liidu sees õiguste ammendumise.

40 Hageja täpsustab oma vastuses EUIPO-le kõigepealt, et Liechtensteini õiguse kohaselt on EMP riigis kvalifitseeritud patendivolinikel õigus teatud formaalsuste täitmiseks tegeleda piiriülese nõustamis- ja esindustegevusega Liechtensteinis. Liechtensteini õigus ühtib selles osas täiel määral määrusega nr 207/2009. Pealegi ei saaks isegi vastastikkuse puudumise korral EMP lepingu sätete otsekohaldavust kahtluse alla seada.

41 Seejärel väidab hageja esiteks, et EUIPO argument, mille kohaselt liidu territooriumil tegevuskoha omamise kohustus on põhjendatud vastutuse ja teise poole kaitsmisega kahepoolsetes menetlustes, on uus ja seega vastuvõetamatu. Teiseks toob hageja esile, et kuigi nõue esitada asjakohasel juhul tõendeid kutsealase vastutuskindlustuskaitse lepingu sõlmimise kohta ei ole vastuolus teenuste osutamise vabadusega, nõuab ka Liechtensteini õigus volinikelt sellise kindlustuskaitse omamist ja see ei saa iseenesest olla liidus tegevuskoha omamise nõude põhjendus.

42 Lõpuks leiab hageja, et alates hetkest, mil Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 19 lõike 4 alusel anti EMP riigis esindusõigust omavatele advokaatidele õigus olla esindajaks Euroopa Kohtus, ei ole ühtki põhjust, miks peaks kohaldama sellest rangemaid nõudeid esindajatele EUIPOs, kuigi sellele kohaldatakse madalama tasandi eeskirju.

43 EUIPO väidab, et hageja taotleb määruse nr 207/2009 artikli 93 lõike 2 punkti b kohaldamata jätmist põhjendusel, et rikutud on kõrgema tasandi õigusnormi, see tähendab EMP lepingut. EUIPO viitab 12. juuli 2001. aasta kohtuotsusele Kik *vs.* Siseturu Ühtlustamise Amet (Kik) (T-120/99, EU:T:2001:189, punkt 55), mille kohaselt ei ole EUIPO-l õigust otsustada jätta kohaldamata selgelt sõnastatud õigusnorm, ilma et ta rikuks õiguspärase ootuse põhimõtet.

44 EUIPO leiab veel, et ükski hageja argument ei tõenda, et määruse nr 207/2009 artiklis 93 esitatud geograafilist viidet liidule tuleb tõlgendada geograafilise viitena EMP-le, sest EMP lepingu XVII lisa ei maini, et kõnealune määrus kuulub nende õigusaktide hulka, millele viidatakse selle lepingu protokollis nr 1.

45 Kuigi selle lepingu protokolli nr 28 artikli 1 lõige 2 sisaldab liidu kohustust kohandada oma õigusaktid, muu hulgas määruse nr 207/2009 artiklit 93, ei panda sellist kohustust mitte EUIPO-le, vaid Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) järelevalveasutusele või Euroopa Komisjonile.

46 EUIPO leiab, et isegi kui eeldada, et kutselistele esindajatele kehtivat liidus tegevuskoha omamise nõuet tuleb käsitleda teenuste vaba liikumise piiranguga EMPs, on see põhjendatud vastutusega ja teise poole kaitsmisega kahepoolsetes menetlustes.

47 EUIPO väidab ka, et hageja poolt repliigis esitatud seisukohad Liechtensteini õiguse vastastikkuse kohta on uued argumendid ja seetõttu vastuvõetamatud. Vastastikkust ei esine mingil juhul, sest Liechtensteini õigus näeb ette üksnes patendivoliniku „ajutise“ ja „piiriülese“ tegevuse, samas kui määrus nr 207/2009 näeb ette alalise esindamise ja tegutsemise liikmesriigis, kus esindajal on tegevuskoht. EUIPO täpsustab siiski, et viide Liechtensteini õiguslikule olukorrale vaidlustatud otsuse punktis 18 kirjeldab üksnes asjaolu, et Liechtensteini seadusandja ei hinda õiguslikku olukorda teisiti kui liidu õiguslooja.

48 Selles osas olgu märgitud, et kuigi määrus nr 207/2009 sisaldab märget „EMPs kohaldatav tekst“, ei ole hageja vaidlustanud asjaolu, et ei EMP lepingus ega selle protokollides ei ole sellele viidatud.

49 Sellest tulenevalt ja lähtudes EMP lepingu artikli 2 punktist a, mis määratleb selle lepingu kui „põhilepingu, selle protokollid ja lisad, samuti neis nimetatud dokumendid“, tuleb sedastada, et määrus nr 207/2009 ei ole EMP lepingu osa.

50 Seega leidis apellatsioonikoda põhjendatult, et kõnealusel juhul ei ole kohaldatav EMP lepingu protokolli nr 1 punkt 8, millele viitab selle lepingu XVII lisa ja mille kohaselt „[k]ui kõnealustes õigusaktides on viidatud [liidu] või „ühisturu“ territooriumile, mõistetakse neid viiteid käesolevas lepingus viidetena lepingu artiklis 126 määratletud lepinguosaliste territooriumile“.

51 Samas toob hageja oma argumentides sisuliselt esile, et vaidlustatud otsus on vastuolus määruse nr 207/2009 artikli 93 lõike 2 punktiga b, mida tema arvates tuleks tõlgendada EMP lepinguga tagatud teenuste osutamise vabadusest lähtudes. Hageja leiab, et kui selline EMP lepinguga kooskõlas oleva tõlgendamine oli võimatu, siis oleks tulnud jätta vaidlusalune tingimus, mis käsitleb kõnealuses sättes ette nähtud tegevuskohta liidus, kohaldamata õigusvastasuse tõttu, ja selle asemel oleks pidanud kohaldama vahetult EMPs teenuste osutamise vabaduse põhimõtet, millest hageja väitel tuleneb, et ei tohi seada piiranguid või lausa diskrimineerida isikuid, kelle tegevuskoht on väljaspool liitu, kuid sellises EMPsse kuuluvas EFTA riigis nagu Liechtenstein. Sellega esitab ta õigusvastasuse vastuväite ELTL artikli 277 tähenduses.

52 ELTL artikli 216 lõikest 2 nähtub, et liidu sõlmitud rahvusvahelised lepingud on institutsioonidele ja liikmesriikidele siduvad.

53 Järjepidevast kohtupraktikast tuleneb, et selliste lepingute sätted on nende jõustumisest peale liidu õiguskorra lahutamatu osa (kohtuotsused, 30.4.1974, Haegeman, 181/73, EU:C:1974:41, punkt 5; 21.12.2011, Air Transport Association of America jt, C-366/10, EU:C:2011:864, punktid 73 ja 79, ning 18.3.2014, Z., C-363/12, EU:C:2014:159, punkt 73).

54 Selles osas on Euroopa Kohus juba täpsustanud, et liidu sõlmitud rahvusvaheliste lepingute esimuslikkuse tõttu liidu teisese õiguse aktide suhtes tuleb neid akte tõlgendada niivõrd, kui see on võimalik, kooskõlas nende lepingutega (kohtuotsus, 10.9.1996, komisjon *vs.* Saksamaa, C-61/94, EU:C:1996:313, punkt 52).

55 Samuti tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et niisuguse lepingu sätetel on ka vahetu õigusmõju, kui need on tingimusteta ja piisavalt täpsed (vt selle kohta kohtuotsused, 5.2.1976, Conceria Bresciani, 87/75, EU:C:1976:18, punkt 25, ja 26.10.1982, Kupferberg, 104/81, EU:C:1982:362, punkt 23). Samas on selleks, et liidu kohus saaks kontrollida liidu õigusakti väidetavat vastuolu sellise rahvusvahelise lepingu normidega, veel vaja, et lepingu laad ja ülesehitus seda ei välista (vt selle kohta kohtuotsus, 16.7.2015, ClientEarth *vs.* komisjon, C-612/13P, EU:C:2015:486, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika).

56 EMP lepingu kohta on liidu kohus juba kinnitanud, et selle normid, sealhulgas Liechtensteini puudutavad normid, on liidu õiguskorra lahutamatu osa (vt selle kohta kohtuotsused, 28.10.2010, Établissements Rimbaud, C-72/09, EU:C:2010:645, punktid 13 ja 19, ja 22.1.1997, Opel Austria *vs.* nõukogu, T-115/94, EU:T:1997:3, punkt 101).

57 EMP lepingu preambuli viienda lõigu kohaselt on EMP lepingu eesmärk võimalikult täiel määral ellu viia kaupade, isikute, teenuste ja kapitali vaba liikumine kogu EMP territooriumil nii, et ühenduse territooriumil loodud siseturg laieneks EFTA riikidele (vt kohtuotsus, 28.10.2010, Établissements Rimbaud, C-72/09, EU:C:2010:645, punkt 20 ja seal viidatud kohtupraktika; kohtuotsus, 26.9.2013, Ühendkuningriik *vs.* nõukogu, C-431/11, EU:C:2013:589, punkt 50).

58 Selles osas olgu märgitud, et normid, mida kohaldatakse lepinguosalistevahelistes suhetes EMP lepinguga hõlmatud valdkondades, on põhimõtteliselt samad mis EL toimimise lepingu ja selle kohaldamiseks kehtestatud sätted (vt selle kohta kohtuotsus, 22.1.1997, Opel Austria *vs.* nõukogu, T-115/94, EU:T:1997:3, punkt 107).

59 Sellest lähtuvalt on mitme EMP lepingu sätte eesmärk tagada, et lepingut tõlgendataks kogu EMPs võimalikult ühetaoliselt. Selle raames on liidu kohtu ülesanne jälgida, et EMP lepingu norme, niivõrd kui nende sisu langeb kokku EL toimimise lepingu normidega, tõlgendatakse liidu õiguskorras ühetaoliselt (vt selle kohta kohtuotsused, 28.10.2010, Établissements Rimbaud, C-72/09, EU:C:2010:645, punkt 20 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 22.1.1997, Opel Austria *vs.* nõukogu, T-115/94, EU:T:1997:3, punktid 106–108).

60 Käesoleval juhul soovib hageja, oma tegevuskoha ikka Liechtensteinis säilitades, osutada oma teenuseid EUIPOs kutselise esindajana. Euroopa Kohtu praktikast tuleneb, et selline tegevus võib kuuluda teenuste osutamise vabaduse kohaldamisalasse, nagu see on ette nähtud EMP lepinguga (vt selle kohta kohtuotsus, 13.2.2003, komisjon *vs.* Itaalia, C-131/01, EU:C:2003:96, punktid 21–25).

61 Kohus on aga juba otsustanud, et EMP lepingu artikli 36 lõikes 1 määratletud eeskirjadel, mis keelavad teenuste osutamise vabaduse piiramise, on samasugune kohaldamisala kui ELTL artiklis 56 sätestatutel. Euroopa Kohus on kõnealuse valdkonna kohta täpsustanud, et EMP lepingus ja EL toimimise lepingus sätestatud reegleid tuleb tõlgendada ühetaoliselt (kohtuotsused, 5.7.2007, komisjon *vs.* Belgia, C-522/04, EU:C:2007:405, punktid 45 ja 46, ning 6.10.2009, komisjon *vs.* Hispaania, C-153/08, EU:C:2009:618, punkt 48).

62 Samas on Euroopa Kohus seda põhimõtet täiendanud, märkides, et liidu kohtupraktikat, mis puudutab liikumisvabaduse teostamise piiranguid liidu sees, ei saa täies ulatuses üle kanda EMP lepinguga tagatud vabadustele, kuna nende vabaduste kasutamine toimub teistsuguses õiguslikus kontekstis (vt kohtuotsus, 18.7.2013, komisjon *vs.* Taani, C-261/11, ei avaldata, EU:C:2013:480, punkt 44 ja seal viidatud kohtupraktika).

63 Seda arvestades piisab käesolevas asjas tõdemisest, et ei apellatsioonikoda ega EUIPO ei ole väitnud ega ka tõendanud, et teenuste osutamise vabaduse kasutamine intellektuaalomandi ametites esindamise valdkonnas kuuluks käesolevas asjas erilisse õiguslikku konteksti, mille tõttu ei saa liidu asjakohast kohtupraktikat teenuste osutamise vabaduse kasutamise piiramise kohta liidus täies ulatuses üle kanda EMP lepinguga tagatud samale vabadusele (vt selle kohta kohtuotsus, 16.4.2015, komisjon *vs.* Saksamaa, C-591/13, EU:C:2015:230, punkt 82).

64 Seetõttu tuleb kontrollida, kas määruse nr 207/2009 artikli 93 lõike 2 punktis b esitatud liidus tegevuskoha olemasolu tingimus apellatsioonikoja tõlgenduses, mille kohaselt sõna „ühendus“ ei viita EMP-le, on kooskõlas EMP lepingu artikli 36 lõikega 1, mis tagab teenuste osutamise vabaduse EMP tasandil.

65 Selles osas on Euroopa Kohus korduvalt sedastanud, et ELTL artikkel 56, mis tagab teenuste osutamise vabaduse nagu ka EMP lepingu artikli 36 lõige 1, on piisavalt täpne ja tingimusteta, et sellel on vahetu õigusmõju (kohtuotsused, 3.12.1974, van Binsbergen, 33/74, EU:C:1974:131, punkt 27, ja 14.7.1976, Donà, 13/76, EU:C:1976:115, punkt 20). EMP lepingu olemuse ja ülesehituse kohta ei ole ei apellatsioonikoda ega EUIPO esitanud argumente, millest piisaks tõendamaks, et üksikisikud ei saa neile vahetult tugineda. Hoopis vastupidi, see võimalus tuleneb EMP lepingu preambuli kaheksandast taandest, mis rõhutab, et lepinguga antud õigusi ja nende õiguste kohtulikku kaitset kasutades on üksikisikutel etendada EMPs tähtis roll. Lisaks on oluline märkida, et Euroopa Kohus on juba kontrollinud liidu õigusakti vastavust EMP lepingule (kohtuotsus, 1.4.2004, Bellio F.lli, C-286/02, EU:C:2004:212, punktid 57–63).

66 ELTL artikkel 56 ei nõua mitte ainult kogu kodakondsusel põhineva diskrimineerimise keelamist teises liikmesriigis asuva teenuste osutaja suhtes, vaid ka kõigi piirangute kaotamist – isegi juhul, kui neid kohaldatakse vahet tegemata nii selle riigi kui ka teiste liikmesriikide teenuste osutajatele –, kui need võivad keelata, takistada või muuta vähem huvipakkuvaks teenuste osutaja tegevuse, kelle asukoht on teises liikmesriigis, kus ta seaduslikult sarnaseid teenuseid osutab (vt kohtuotsus, 17.3.2011, Peñarroja Fa, C-372/09 ja C-373/09, EU:C:2011:156, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika).

67 Euroopa Kohtu praktikast tuleneb, et asjaolu, et patendivolinikult, kes on registreeritud mõne muu liikmesriigi patendiametis ning kes soovib oma teenuseid osutada, nõutakse püsiva tegevuskoha või registreeritud aadressi omamist vastuvõtvas liikmesriigis, kujutab endast teenuste osutamise vabaduse piiramist (vt selle kohta kohtuotsus, 13.2.2003, komisjon *vs*. Itaalia, C-131/01, EU:C:2003:96, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika, ning kohtuotsus, 11.6.2009, komisjon *vs*. Austria, C-564/07, ei avaldata, EU:C:2009:364, punkt 47).

68 Seega kujutab määruse nr 207/2009 artikli 93 lõike 2 punktis b esitatud tingimus, nii nagu apellatsioonikoda seda tõlgendas, EMPs teenuste osutamise vabaduse piiramist.

69 Samas nähtub Euroopa Kohtu praktikast, et EL toimimise lepinguga tagatud põhivabadusi piiravad või nende teostamist raskendavad siseriiklikud sätted loetakse EL toimimise lepinguga kooskõlas olevaks, kui need vastavad neljale tingimusele: neid ei tohi kohaldada diskrimineerivalt, nende kohaldamist õigustavad ülekaalukad üldised huvid, need on taotletava eesmärgi saavutamiseks sobivad ning need ei lähe kaugemale sellest, mis on eesmärgi saavutamiseks vajalik (kohtuotsused, 30.11.1995, Gebhard, C-55/94, EU:C:1995:411, punkt 37, ja 11.6.2009, komisjon *vs*. Austria, C-564/07, ei avaldata, EU:C:2009:364, punkt 31).

70 Apellatsioonikoda märkis vaidlustatud otsuse punktis 16 esiteks, et määruse nr 207/2009 artikkel 93 tagab, et isikutel, kelle kutsetegevus on esindada kolmandaid isikuid EUIPOs, on teatud kutsekvalifikatsioon, mille määratlus erineb liikmesriigiti, ja teiseks, et koosmõjus sama määruse artikliga 92 võib EUIPO suhelda üksnes menetlusosaliste või esindajatega, kelle aadress on liidus. Hageja, kelle tegevuskoht on Liechtensteinis, ei vasta väidetavalt sellele tingimusele.

71 Mis puudutab esimest, see tähendab kutsetegevusega seotud eesmärki, siis selles osas ei ole EUIPO selgitanud, kuidas tagab tegevuskoht liidus paremad kutseoskused kui EMPsse kuuluvas EFTA riigis asuv tegevuskoht. Samuti olgu märgitud, et selle eesmärgi saavutamiseks on olemas vähem piirav meede kui käesolevas vaidluses käsitletav ja see on nõue tõendada kutsekvalifikatsiooni.

72 Teise eesmärgi võiks samastada vajadusega tagada menetluse nõuetekohane läbiviimine. Niisiis võiks viidata ülekaalukatele üldistele huvidele, mis võivad õigustada teenuste osutamise vabaduse piirangut (vt selle kohta kohtuotsus, 11.6.2009, komisjon *vs*. Austria, C-564/07, ei avaldata, EU:C:2009:364, punkt 49 ja seal viidatud kohtupraktika).

73 Sellegipoolest läheb selline nõue omada tegevuskohta liidu territooriumil, nagu on ette nähtud määruse nr 207/2009 artikli 93 lõike 2 punktis b ja nagu apellatsioonikoda seda on tõlgendanud, kaugemale kui on vajalik selle eesmärgi saavutamiseks. Piisab, kui sedastada, et tänapäevased elektroonilised sidevahendid võimaldavad kutselistel esindajatel EUIPOga nõuetekohaselt suhelda. Nimelt ei ole vaidlust küsimuses, et on olemas mitu tehnilist vahendit, nagu faks, e-post või isegi sellised elektroonilised vahendid nagu veebipõhised programmid, mis võimaldavad esitada dokumente elektrooniliselt (*e-filing*), millega on võimalik tagada EUIPO ja asjaomaste isikute dokumendivahetus.

74 Teiseks väidab EUIPO Üldkohtule esitatud dokumentides, et kutseliste esindajate liidus tegevuskoha omamise nõuet põhjendavad õigusemõistmise huvid, see tähendab vastutuse ja kahepoolsetes menetlustes teise poole kaitsmisega seotud põhjendused.

75 Need väited tuleb tagasi lükata.

76 Nimelt tuleb vastutusega seotud eesmärgi kohta esiteks märkida, et EUIPO piirdub oma argumentides viitamisega 11. juuni 2009. aasta kohtuotsuse komisjon *vs*. Austria (C-564/07, ei avaldata, EU:C:2009:364) punktile 22 ja järgmistele punktidele, mis käsitlevad kohustust sõlmida kutsealase vastutuskindlustuskaitse leping. Sellegipoolest ei võimalda asukoha omamise kohustus iseenesest tagada, et kutselistel esindajatel on piisav kutsealane vastutuskindlustuskaitse ning EUIPO ei ole pealegi väitnud ja ka mitte tõendanud, et kõigis liidu liikmesriikides kehtib kohustus sõlmida

kutsealase vastutuskindlustuskaitse leping, kui ta samas väidab, et see ei ole nii EMPsse kuuluvates teatud EFTA riikides. Lisaks tuleb märkida, et kui liidu õiguslooja eesmärk oleks olnud tagada, et kutselistel esindajatel on selline kindlustus, siis oleks ta saanud kasutada selliseid teenuste osutamise vabadust vähem piiravaid meetmeid nagu sõnaselgelt sätestatud kohustus, et iga kutseline esindaja peab sõlmima sellise kindlustuslepingu, mis katab ka tema tegevuse EUIPOs esindamisel.

77 Teiseks ei ole EUIPO kuidagi selgitanud, miks kutseliste esindajate asumine pigem liidu liikmesriigis kui EMPsse kuuluvas sellises EFTA riigis nagu Liechtenstein pakub kahepoolsetes menetlustes teisele poolele tõhusamat kaitset.

78 Niisiis ei ole ei apellatsioonikoda ega EUIPO välja toonud ülekaalukaid üldisi huve, mis võiksid õigustada teenuste osutamise vabaduse piirangut, nagu on märgitud eespool punktis 68. Niisiis tuleb märkida, et nõue omada liidu territooriumil tegevuskohta, mis on ette nähtud määruse nr 207/2009 artikli 93 lõike 2 punktis b, nii nagu apellatsioonikoda seda tõlgendab, on vastuolus EMP lepingu artikli 36 lõikega 1.

79 Apellatsioonikoda ning EUIPO märkisid veel, et Liechtenstein ei taga selles valdkonnas vastastikkust. Sellegipoolest tuleb kõigepealt märkida, et ei apellatsioonikoda ega EUIPO ei ole suutnud tõendada, et intellektuaalomandiameti kutseliste esindajate nimekirja kandmise tingimus oleks seatud huvitatud isiku tegevuskoht selles riigis. Poolte argumendid on pigem seotud sellega, kas ja mil määral võib liidu liikmesriigis registreeritud kutseline esindaja esindada kliente intellektuaalomandiametis. Teiseks ei ole ei apellatsioonikoda ega EUIPO öelnud, et väidetav vastastikkuse puudumine põhjendab kõnealust teenuste osutamise vabaduse piirangut. EUIPO väitel on tegemist argumendiga, mis on esitatud üksnes kirjeldamaks asjaolu, et Liechtensteini seadusandja ei hinda õiguslikku olukorda teisiti kui liidu õiguslooja. Kolmandaks ja lõpetuseks piisab igal juhul tähelepanekust, et Euroopa Kohtu praktika kohaselt (vt kohtuotsus, 13.2.2003, komisjon *vs.* Itaalia, C-131/01, EU:C:2003:96, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika) ei saa liikmesriik oma kohustuste täitmata jätmist mingil juhul õigustada vastastikkuse põhimõttest kõrvalekaldumisega ega lepingu võimaliku rikkumisega teise liikmesriigi poolt. EUIPO ei ole esitanud ühtegi õigus- ega faktiväidet, mis võiksid põhjendada viidatud kohtupraktika kohaldamata jätmist, mis käsitleb EMP lepingus ette nähtud liikumisvabadust. Lisaks läheks vastastikkuse põhimõtte kohaldamine vastuollu EMP lepingu artiklites 109 ja 111 ette nähtud järelevalvemenetluse ja vaidluste lahendamise erikordadega.

80 Kolmandana on apellatsioonikoda märkinud ja ka EUIPO on esile toonud, et EUIPO-l ei olnud pädevust jätta määruse nr 207/2009 artikli 93 lõike 2 punktis b sätestatud tegevuskoha tingimust kohaldamata.

81 Selles osas piisab sedastusest, mis on esitatud eespool punktis 54, et EMP lepingu taoliste liidu sõlmitud rahvusvaheliste lepingute esimuslikkuse tõttu liidu teisese õiguse aktide suhtes tuleb neid akte tõlgendada, niivõrd kui see on võimalik, kooskõlas nende lepingutega.

82 Niisiis, ilma et tal oleks olnud vaja jätta vaidlusalune tingimus kohaldamata, oleks EUIPO pidanud seda tõlgendama ja kohaldama kooskõlas kohustustega, mis tulenevad EMP lepingust.

83 Kuigi vastab tõele, et liidu teiseste õigusaktide kooskõlaline tõlgendamine ei või olla aluseks nende aktide *contra legem* tõlgendamisele (vt kohtumäärus, 17.7.2015, EEB *vs.* komisjon, T-685/14, ei avaldata, EU:T:2015:560, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika), ei ole see nii käesoleval juhul.

84 Tegelikult ei nähtu enne määruse 2015/2424 jõustumist kehtinud määruse nr 207/2009 redaktsioonist ega EUIPO esitatud fakti- ja õigusväidetest, et liidu õiguslooja konkreetne soov oleks olnud välistada niisuguste isikute kandmine kutseliste esindajate nimekirja, kelle tegevuskoht on EMPsse kuuluvas sellises EFTA riigis nagu Liechtenstein.

85 Nagu ka apellatsioonikoda sisuliselt märkis, oli liidu õiguslooja eesmärk pigem tagada teatud kvaliteet ja usaldusväärsus EUIPO ja huvitatud isikute vahelises suhtluses. Samas olgu märgitud, et nagu nähtub ka eespool punktist 73, ei nõua selline eesmärk tingimata, et huvitatud isiku tegevuskoht peab asuma liidu territooriumil.

86 Selline tõlgendus on kooskõlas määrusega 2015/2424, millega asendati viited liidu territooriumile viidetega EMP territooriumile, sealhulgas tingimustes, mis puudutavad määruse nr 207/2009 artiklis 93 nimetatud kutseliste esindajate nimekirja. Ehkki tegemist on olulise praktilise mõjuga muudatusega, ei nähtu millestki, et see lähtub soovist muuta poliitikat EMPsse kuuluvate EFTA riikide suhtes. Nimelt esiteks ei sisaldanud seda muudatust komisjoni 27. märtsi 2013. aasta seadusandlik ettepanek COM(2013) 161 final ja see esitati alles hiljem õigusloomemenetluses. Teiseks ei ole õiguslooja mingil moel selgitanud oma tegevust määruse 2015/2424 preambulis. Niisiis tuleb seda muudatust käsitleda tehnilise kohandusena, millel ei ole muud eesmärki kui viia liidu teisene õigus kooskõlla EMP lepingust tulenevate kohustustega.

87 Seega tuleb hagi ainsa väitega nõustuda ja sellest tulenevalt vaidlustatud otsus tühistada.

88 Seoses hageja teise nõudega olgu märgitud, et see puudutab EUIPO põhitegevuse toetamise osakonna direktori 7. septembri 2012. aasta otsuse tühistamist. Selles nõudes hageja sisuliselt palub Üldkohtul teha otsus, mille tema arvates oleks pidanud vastu võtma apellatsioonikoda. Seega palub hageja vaidlustatud otsuse muutmist vastavalt määruse nr 207/2009 artikli 65 lõikes 3 sätestatule.

89 Sellegipoolest tuleb meenutada, et määruse nr 207/2009 artikli 65 lõikes 3 ette nähtud Üldkohtu muutmispädevus ei anna talle pädevust anda hinnangut asjaoludele, mille kohta apellatsioonikoda ei ole veel seisukohta võtnud. Muutmisõiguse teostamine on seega põhimõtteliselt piiratud üksnes olukordadega, kus Üldkohtul on pärast apellatsioonikoja läbiviidud hindamise ulatuse kontrollimist õigus otsustada tõendatud faktiliste ja õiguslike asjaolude alusel, millise otsuse asjaomane koda oleks pidanud tegema (kohtuotsus, 5.7.2011, Edwin *vs.* Siseturu Ühtlustamise Amet, C-263/09P, EU:C:2011:452, punkt 72).

90 Käesoleval juhul on Üldkohtu muutmisõiguse kasutamise tingimused täidetud. Nimelt ilmneb vaidlustatud otsuse punktist 2, et EUIPO põhitegevuse toetamise osakonna direktori keeldumine põhines sellel, et hageja ei vastanud määruse nr 207/2009 artikli 93 lõike 2 punktis b sätestatud tingimusele. Samas ilmneb eespool punktides 36–87 esitatud kaalutlustest, et apellatsioonikoda oli kohustatud tuvastama vastupidi EUIPO põhitegevuse toetamise osakonna direktori arvamusele, et kõnealune tingimus ei takista hageja kandmist kutseliste esindajate nimekirja. Seetõttu tuleb vaidlustatud otsust muutes tühistada ka EUIPO põhitegevuse toetamise osakonna direktori otsus.

Kohtukulud

91 Üldkohtu kodukorra artikli 134 lõike 1 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.

92 Vastavalt kodukorra artikli 190 lõikele 2 käsitatakse hüvitatavate kuludena poolte vältimatuid kulusid seoses EUIPO apellatsioonikoja menetlusega.

93 Kuna kohtuotsus on tehtud EUIPO kahjuks, tuleb vastavalt hageja sellekohasele nõudele kõik kohtukulud ja apellatsioonikoja menetlusega seotud kulud välja mõista EUIPO-lt.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (viies koda)

otsustab:

1. **Tühistada Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti (EUIPO) neljanda apellatsioonikoja 29. aprilli 2014. aasta otsus (asi R 2063/2012-4).**

2. **Tühistada EUIPO põhitegevuse toetamise osakonna direktori 7. septembri 2012. aasta otsus.**

3. **Mõista kohtukulud välja EUIPO-lt.**

Dittrich Schwarcz Tomljenović

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 13. juulil 2017 Luxembourgis

Allkirjad